

12. 7. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K úvaze inspektorátu práce stran ověřování pravosti dokladů

Tímto článkem navazujeme na článek „Padělání dokladů v kontextu nelegálního zaměstnávání“, který se rovněž věnoval problematice nelegálního zaměstnávání cizinců. Mimo jiné jsme se zabývali tím, zda jsou zaměstnavatelé povinni ověřovat pravost dokladů svých zaměstnanců, resp. zda mají být odpovědni za přešupek, který byl spáchán výlučně trestnou činností zaměstnance spočívající v padělání veřejné listiny. V tomto článku budeme reflektovat nejnovější zkušenosti s rozhodovací praxí oblastního inspektorátu práce (dále též jako „OIP“).

Představme si situaci, kdy je podnikatel (zaměstnavatel) stíhán za přestupky dle § 140 odst 1. písm. c), d) zákona o zaměstnanosti[1], přičemž hlavní příčinou těchto přestupků je skutečnost, že se zaměstnanci zaměstnavateli neprokazovali platnými doklady, nýbrž padělky, jak bylo zjištěno během kontroly OIP. Jak jsme již zmiňovali v minulém článku, zákon se k falzifikovaným dokladům ve vztahu k nelegální práci explicitně nevyjadřuje, OIP zde však dovozuje, že podnikatel je mimo běžné kontroly platnosti dokladů povinen ověřovat i jejich pravost.

Pomineme-li, že v konkrétním případě argumentuje OIP způsobem, který dělá z každého cizince, který není občanem státu EU, sprostého podezřelého, vedou nás úvahy OIP k zamyšlení, nakolik je spravedlivé po podnikatelích (zaměstnavatelích) vyžadovat, aby nad rámec svých již tak dost rozsáhlých povinností, vynakládali speciální úsilí směřované k ověřování pravosti každého jednotlivého dokumentu, který je jim jejich zaměstnanci předkládán.

Máme za to, že na tomto místě je vhodné uvést citaci z disentu k nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. US 26/16 ze dne 12. prosince 2017, kde ústavní soudci Vojtěch Šimíček, Jaromír Jirsa, Tomáš Lichovník, Kateřina Šimáčková a David Uhlíř mj. uvádí: „*Být živnostníkem není vůbec jednoduché. Chce to kus osobní odvahy a hodně trpělivosti, protože povinností spojených s podnikáním je obrovské množství napříč celým právním řádem: v oblasti bezpečnosti práce, sociálního zabezpečení, personalistiky, hygieny, a samozřejmě i daní. Stát, který je i podle judikatury Ústavního soudu výsledkem společenské smlouvy, by proto měl vždy dobře vážit zavedení každé nové povinnosti, která podnikatelům ztěžuje jejich činnost. Při tomto zavádění by měl zákonodárce velmi bedlivě hodnotit, zda tato další povinnost je skutečně nezbytná a zda nepřiměřeně nezhoršuje podnikatelské prostředí. Tato opatření by přitom neměl posuzovat izolovaně, nýbrž v kontextu omezení již stávajících. Lapidárně řečeno, stát by si měl položit otázku, zda se nejedná o příslovečnou poslední kapku, po které pomyslný pohár přeteče.*“ Za přílehlající považujeme též disent Ludvíka Davida, kde mj. zmiňuje, že *“Právo svobodné volby povolání a právo podnikat mají silný hodnotový náboj. Náleží ke klasickým liberálním svobodám (prvek volby); spojitost se svobodou člověka řadí zejména svobodnou volbu povolání velmi blízko k základním lidským právům. [...]. Klade-li stát jednotlivci do výkonu povolání, jež si vybral nebo je již po léta vykonává, nepřiměřené zákonné překážky, zasahuje*

těž do jeho práva na respektování soukromého života ve smyslu čl. 8 evropské Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (blíže nález sp. zn. II. ÚS 443/16, body 27-29)."

Pokud jsme dosud nesouhlasili s úvahami OIP především po stránce ideové (lze v tomto směru vést oboustranně podnětnou diskuzi), pak způsob, kterým mají zaměstnavatelé dle OIP ověřovat pravost dokladů, považujeme za zcela nepřijatelný:

Dle OIP by podnikatelé (zaměstnavatelé) měli využívat k ověřování pravosti dokladů totožnosti „*bezplatnou a veřejně dostupnou aplikaci Regula Document Reader pro mobilní telefony*“. Tato volně dostupná mobilní aplikace umožňuje kontrolu pravosti dokladů v několika krocích – po stažení postačí jejím prostřednictvím vyfotografovat kontrolovaný doklad a program sám provede rozbor strojově čitelných údajů na konkrétním dokladu. Pro určení pravosti jsou pak důležitá především kontrolní čísla, která jsou na dokladech generována pomocí algoritmů, které dle tvrzení OIP „*padělatelé nedokáží rozluštit*“, a tak jsou nuceni na padělané údaje uvádět náhodná čísla. Nesoulad mezi padělkem a pravým dokladem pak aplikace barevně vyznačí.

Argumentace OIP je vedena ve smyslu „*je to zdarma, je to volně přístupné a zvládne to i nejlevnější chytrý telefon, a pokud zaměstnavatel nevyužil této možnosti k ověření pravosti podkladů, je lhostejno, že mu byly předloženy padělané doklady, neboť nevyvaložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat k zabránění přestupku*.“ Na základě této argumentace se OIP nezdráhá uvažovat o odpovědnosti zaměstnavatele za shora uvedené přestupky, samozřejmě s tučnou pokutou.

Uvedené považujeme za absurdní. Pomineme-li, že zákon takovou povinnost zaměstnavateli neukládá, je třeba uvést, že zmíněná mobilní aplikace není oficiální aplikací, nevytváří, ani ji nespravuje orgán veřejné moci či jím vybraný subjekt. Naopak jde o aplikaci soukromé společnosti Regula Forensics Inc., se sídlem v americké Virginii. Pokládáme si tedy otázku, zda je v pořádku, aby správní orgán zakládal podnikateli povinnost využívat aplikaci soukromé společnosti, která nadto není uvedena v žádné zveřejněné metodice či dohledatelná v jakékoliv souvislosti s Českou republikou. Momentálně jde navíc o neplacenou demo verzi, která dle vyjádření samotných vývojářů slouží pouze k předvedení toho, že zde využitý tzv. software development kit (sada nástrojů pro výrobu software) je schopen rozeznat strojově čitelnou oblast dokladu a analyzovat jednotlivé části této oblasti. Správnost výsledků není nikterak zaručena a o tom, kam až se mohou dostat údaje z nafocených dokladů, snad raději ani nepřemýšlet.

Jakkoli se tedy může uvedená aplikace (a další jí podobné) v mnoha směrech jevit jako užitečný nástroj, k jejímu užívání bychom přistupovali s opatrností. Skutečnost, že orgán veřejné správy zcela vážně argumentuje povinností podnikatele (zaměstnavatele) tímto způsobem ověřovat pravost dokladů svých zaměstnanců, se pak nám jeví jako neuvěřitelná.

Závěrem uvádíme, že jsme si vědomi zvýšené potřeby kontroly dokladů a jistě je na místě na vzestup nelegální práce cizinců v České republice určitým způsobem reagovat. Zatížit však tímto způsobem podnikatele (zaměstnavatele) je dle našeho názoru nepřijatelné.

Mgr. Marek Hučík

Petra Švédová

[ARROWS advokátní kancelář, s.r.o.](#)

V Jámě 699/1
110 00 Praha 1

Tel.: +420 601 062 227
e-mail: hucik@arws.cz

[1] zákon č. [435/2004](#) Sb., zákon o zaměstnanosti, v platném znění

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)